

32 коп.

Ал

221512.65(470)
Т 18

Д. ТАНАСОГЛУ

АДАМЫН ИШЛЕРИ

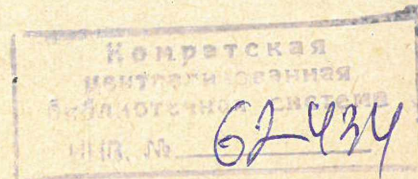
КАРТЯ МОЛДОВЕНЯСКЭ * 1969

4/3

Д. ТАНАСОГЛУ

А Д А М Ы Н ИШЛЕРИ

стихлар

КИШИНЕВ
1969

ОТ РЕДАКТОРА

«Адамын ишлери» (Дела человека) — новый сборник стихов гагаузского поэта Дионисия Танасоглу, известного читателям по книгам «Буджактан сесләр» (Буджакские голоса) и «Чал, түркүм!» (Звени, моя песня!)

Настоящий сборник включает в себя стихотворения и поэмы о советской стране, о делах её замечательных людей, о долгом и тяжелом пути народов родного края к светлой жизни, об их ратных и революционных делах; о судьбах простых людей Буджака, о национальных героях гагаузов — Стуяне-гайдуке, Андрее Галацане — революционере, Емельяне Стойкове — героине гражданской войны в Испании и др. Здесь и бег нынешней быстротекущей жизни, несущейся подобно космической ракете, подобно пытливым мысли, к заветным вершинам.

Надеемся, что и эта книга Д. Танасоглу найдет горячий отклик у читателей.

Борис Тукан

СЕЛАМ БУЖАКТАН!

(ПРИВЕТ ИЗ БУДЖАКА!)

Ватан! Бүржүйсүн, башчам,
Инсан кысмети гүнешли,
Долуйдур зенгин не софран,
Еллийдир йашын гүрешли!
Бән дийлим бурда мусаафир —
Бизимим, йортуйлан ешли.
Да несой түркүйлән ажап
Гелирим йорту софрана?
Ангы фычындан да шарап
Икрам да едирим сана?
Хем несой баашишлән ажап
Гелирим дуума гүнүнә?
Ангы да гүүсләрлән ажап
Чыкарым севинч онүнә?
Чок шүкүр едәрим, анам,
Ки сән каблеттин евелим,
(Гелмә гагаузду бабам)
Аман ежелдән гечелим;
Ки сән калдырдын ушактан
Бени пеливан куветли,
Да буўн, каврайып кушактан,
Колум гүрештә кудретли.
Гүнә чак кадар чакырым
Салт бир аужум үстүндә
Бужак кадар буўк колажы —
Кирпиим дә кыпмаз гөзүмдә;
Салт бир омузда гөтүрүм
О гөк кадар буўк фычийы,
Дениз гиби шен, көпүрүм.
Долу маазана, ичкийи;

Чыртмам не өгөр авалы
Тавлы кенарсыз кырларда,
Салт бир ми чобан кавалы —
Сүрү сайысыз сыртларда!
Шүкүрүм, ки бир кужакта
Еллеш олэр Нистру-Дунай,
Шүкүрүм ки шен Бужакта
Каушмээр не гүн. не дә ай!
Кардаш бана рус хем татар,
Азербайжаннар, молдаван,
Бак бән дә олдум бахтиар*,
Софрам да чоктан дийл йаван!
Ей, чок му ләзым адама,
Олса да батмыш бир ежел,
Калксын о бүтүн бойуна,
Еер ЛЕНИН вердисейди ел?!
Не гүр о сесләр хем не пек,
Огуз дилимиз есапта,
Иа баар гагауз, «Туз-екмек!
Селәм, Ватаным, Бужактан!»

* Бахтиар — счастливец

ГЕНӘ, ХЕМ ГЕНӘ

(СНОВА И СНОВА)

Генә хем генә Ленин
хепси сечиндә,*
хепси ичиндә.
Генә хем генә Лениннән
хепсижи и бӯлә,
хепсижи и өлә.
Ленинин генә хем генә
хепси биздә,
хепси сиздә.
Генә хем генә Лениндән
хепсижи и гелмә,
хепсижи и билмә.
Генә хем генә Лениндә
хепсини тут —
о хепси умут!

* Хепси сечиндә — во взоре всего.

РЕВОЛЮЦИЯ

Докузүз онедийди йыл.
Бир йылды, насыл чок башка.
Нижә дә оналты — майыл
Ени йылы олду башта;
Литургии гөкә баарды
Соборларда үчәр попаз,
«Боже, царя храни!» чалды
Чок страна хем иконостаз...

Пек сыс дурарды херерси,
Сарай* бакарды түфектән,
Ерин ки дөнмесин терси —
Монарх четинди куветтә.

Да тә, копту бир ансыздан
Бир саургун о февральдә —
Калкты кайнак башлар чоктан,
Царә «Етеер!» — деди — шиндән!»
Да гүүслән үстүнә варды —
Дүштү ики башлы орёл,
Ердә үздүк-ойну калды..
Ставроз йапты бобайлан оол.

Ама дүштү салт о орёл
Олдурулмуш о сыртындан
Россиям, Ватаным, айол,
Куртулмадыйдын сынгындан..
Бак ерини онун капты

* Сарай — дворец.

Растык гиби о буржуйлар,
Фышкы бөжеклери басты —
О Керенский — тамах бойлар..
Дуушан о үрекләр китли
Калды; гөзләр шыламады;
Башлар хеп таа олду кызгын —
Ишчи бишей аламады,
Онайды не чоктан йазгын.

Тә Ленин!
Бакты тә Ленин хавайа,
Тә Ленин, Ленин йол ачәр!
Гелер тә Ленин даавайа
Да зорбалык чүртүк качәр..
Хализ бакыш, бир хош солук,
Салт о бу вақыда верир
Ондандыр өмүрә фикир,
Салт Ленин — зааметә боллук!
Ишчи онуннан кардашлык,
Она чифтчи севинижи;
Салт о коркмаз ага —
башлык —
Бу гемидә ий дүменжи!

Заман гөрдү, ани буннар
Бир бүүк ишә тә тутунар,
Четин гидәр хем чоклуклу,
Хем булутлу, хем умутлу,
Гидәр, гидәр
Хызлы, хызлы,
О бирерә чок топланып,
Гиттикчә хеп койуланып..
Да йыылышып,
Да кайнашып —
Бир бүүк вулкан гиби копту,

Гүмбүрдеди бир дүннейә,
Хептәнинә гүнеш олду —
Өмүр ени Россияй!
Октябрь йыл башы калды,
Ишчи олду девлет башы,
О байрак Ленини алды
Да буун дә оннан хеп ашыр
Пинип кысмет үсеклернә,
Октябридән октябрийә,
Дүштән дүшә,
Иштән ишә,
Ени чыкып үсеклерә,
Хеп таа гиргин дә дүшлерә!

ГЕЛДИ О ГҮН!

(ПРИШЕЛ ТОТ ДЕНЬ!)

Йоклук... зорлук,
Чысмет тә йок, хеп йок —

Буушәр өмур-ежел,
Амма да чок...

Нистру хем Дойна —
Ажылы ешләр —

Дуундән берин
Билмәз хич не о «ток».

Йоклук... зорлук,
Евдә, салт фкаарада

Зорлаа хич дийлсин аач.
Ким кахырда?

Үүсәә* койду
Зорлук чекмәә — севин!

Сән дийл дә ким
Гөкә гирир Сонда?

— Нейә бизә
Варлык о йукарда?

* Үүсәә — Всевышний

Ко бойларым
Боллук кысмет сачсын,

Бурда, ердә,
Өмүр чичек ачсын!

...Хеп савашта
Чоктанды тарафым

Зорлаа каршы.
Иакын, ама,

Ана солуу сыжак
Россиядан —

Дири тутту йашым.
Молдова, сән,

Билдин, ки гележек
Айдын о Бүүн!

Верилмедин, да тә
Гелди о Гүн!

ХАЛКЫМЫН ЙОЛУ

(ПУТЬ НАРОДА МОЕГО)

Халкымын узун йолу
Гечти чискинни.
Аар алырды о солуу
Ерим езгинни.

Аачлык, зеег хем йоксулдук,
Беладан бела,
Дурду ама умутлук
Инсанда — кала!

Онсуз 'стәмеди олмаа
Гиргин зааметчи,
Да гелди, бизим калмаа
Хелал кысметчик.

Ленин умуда верди
Дири солужак,
Хем дүнкү кула* деди,
Калксын бойунжак.

Айдын етти, нижа дан,
Топраа бакышлан,
Да Октябрь байрактар
Гелди баашышлан.

Севинчләр — кызгын үрек —
Сүнмәз, гечимсиз,
Ленинин дедии — өрнек,
Өмүр биткисиз!

* Кул — раб.

ИИСИН ПЕК, МЕМЛЕКЕТИМ!

(ХОРОША ТЫ, СТРАНА МОЯ!)

Дүннейи айдын кесир
Москва хаберлериндән,
Не пек хош солук есир
Кремли күлелериндән.

«Бурасы Москва» ачан
Хавайа гүмбүр чыкэр
Инсана умут сачан,
Хепсийи кулар сыкэр.

Хем дә дийл о салт биздә
Мераклык* хаберлерә.
Бир дүннә олуп тестә
Сесленер, хем чок керә.

Зерә генә топланып
Халкларын өз Совети
Сыралээр ени планы,
Зеделеер хеп кысмети.

Дүшүнмек хализ бобайжа,
Йок онун башка зоору;
Оол севмек — хализ анайжа —
Советим хептән дору!

Иабанжы да инсаннар
Селемнеер бизи евдән,

* Мераклык — интерес, любопытство.

Оннара ени даннар
Ачыләр, өрнек биздән.

Хепсинә сән бир ана,
Хепсинә акыл, йардым,
Мааленә дөндү дүннә —
Ардына йола варды.

Зерә гугуш севәни
Сендән печ йок бу ердә,
Сән айдын бир верәни
Досталарын вар херердә.

Сәннән не урәам долду,
Кытмаз хич берекетим,
Бир дүннә аннар олду —
Ийсин пек, мемлекетим!

ЛЕНИНА ГЕЛМИШТИ ГАГАУЗ

(ГАГАУЗ У ЛЕНИНА)

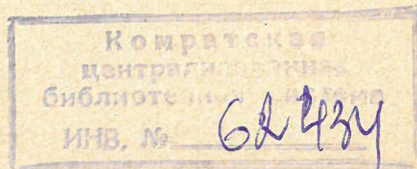

Ленинә гелмишти гагауз
Чок заман чывгыннарны ашып,
Пек узун гелмишти, ама уз
Ленинә чыкмаа хеп савашып.
— Ий боба, не шүкүр, етиштим.
Сән кабул муйсун, ки бән дә бир
Изметчи сана шу олайым?
Вер бана хайван бакмаа, бейгир..
Хем билерим чифтчилини йапмаа,
Баажылык бени кундак бүүттү..
Не ишә койарсан... хем йатмаа
Сән дүшүмә, хеп кырда бүүдүм.
— Кимсин сән, факир, баштан сөлә,
Нәндан йол капмышын буйаны?
— Кимим бән?! Сефтә соруш бөлә
Мых йылдан дүштү бендән йаны.
Йол тутарым, зорбалыгы жендим,
О кара йоксул тарафындан..
— Дийл, буну гөрерим ий кендим.
Не ердәнсин, хем сойун-нәндан?
— Гагаузум... бән... гелерим хеп:
Балкандан Бужаа гелдим... олсам..
— Ей, буну да ий билерим. Де —
Гагаузсун! Пек кәмил! Баксан —
Булунду ен заваллы инсан!
Дийлдин кимсей, акына, хептән
Силиник адынды тефтердән.
Ну-с, кәмил! адын чыкыр зееттән,
Бир дүннә таныр ону бирдән!
— Ей, ама айып гелер адым:

«Гагауз» — о бир гүлмәә лафы..
Баш уржам, дийштир, да евларым
Олмасын гүлмәә, дүннә афы.
— Йок, йок, йок! Бу ад гөзәл, уйгун.
Ко хализ сенин адын калсын.
Истейип тә!.. Бей, огуз, сунгун,
Не езмиш сени, арта далсын,
О зеетләрлән коумаклар екли!
Ко гөрсүн оннар уйанманы —
Хер адам инсан оләр шевкли,
Салт атсын ерә о пайваны.
— Сансын, шүкүр, бол солук ести.
Бак таазә бир шафк не салынды —
Сансын еритти, йакып кести,
О кара уурлар домалынды..
— Йоок, кендин дә билмеерсин, достум,
Кимсин сән хем не дүшер сана!
Сән Инсансын! Бүүн сенин йортун,
Бир дүннә сайыр мутлужана.
Адыны сенин йансылтмышлар,
Дилини дә гүлмүшләр сенин
О кара, ани дедин, уурлар,
Ки качасын кысметтән кендин.
Дайандын. Ыхтын. Бизә гелдин.
Пек кәмил, сеслә бендән изин:
Оолуна йа де утанмасын
Гагауз олмаа. Хем бу дилдә,
Ий биләсин — чыкажәк йазы,
«Гагауз дили» — киат иллә!
— Иштә анам бу лафлары —
Пек йаныкты үретсин бени,
Ама йокту не дили, не маллары..
Оолума дүшүр кысмет ени.
— Заваллы, сана таа
чок дүшәр:

Топраклар сенин олур. Бужак
Бир мера олур, боллук сүрәр,
Күйлерни өмүр алыр кужак.
Сән кендин бишей ми 'стәмейжән?
— Ленин. женабин лафа дурдун!?
Бир беним гиби, гажал дейжән,
Истемәә ми кендини курду?
Аф ет, алышыкыз салт вермәә.
— Салт вермәә... да, бу аслы, белли...
Ама сән денә, дүшүн, неләр
Ләзымны сизәдир, демели?
— Ей, кусур бизә, ким не ишләр!?
— Изметчи! — Чырак бендә калмаа —
Бән кулак!? Сән аф ет, неединә
Буннары коймуштун теминдән...
Ну-с, измет ет таа ий кендинә!
Чорбажы хем ол, алыш алмаа
Не дүшер Совет Ку-ве-дин-дән!
Закону онун сана да бир.
Депутатларын да отурур
Советтә бизимнән бирәбир,
Школада дилин хем оқунур...
— Ийдир илкин ток олмаа... — Хем дә:
Бир газет, журнал евә гелир,
Окумаа ама үрен бирдән
Дилиндә, хем русчайы буйур.
— Саа ол, Ленин, буннар есапта,
Файдалы олур ушаклара.
Бизлерә — түркү, ойун. адеет
Ко бизимжелә чалсын наара...
— Пек кәмил! Буннар да бүүк бир неет!
Ей, сайлыр, биз достуз шансора,
Гагаузлан булуштум сефтә,
Саа ол сән дә, утанжак соран,
Булушуруз генә ий кейфтә!

Не дедик, ама, 'стедин дә не —
Хепсижии оннар дүшер сана.
Йазылы шиндән дорлук киады.
Гит күйә, гөтүр лафы, аннат —
Хеспинин аслы чыкыр ады.
Ама унудурса кимиси,
Ани гагауз йазы истеер,
Ан кендин, акылына гелсин,
Хич утанма, зоруну гөстер.
Дорулаа закон биздә дирек.
Еер йардым олмарсайды сана..
(Бу да разгелир, ама сийрек),
Ал йолу да генә гел бана.

Оолларын, Молдова...

(СЫНЫ ТВОИ, МОЛДОВА...)

Ооларын мутлу, Молдова,
Хепси биртакым — кудрет,
О ооллар дерин көкләрлән
Тавындан чекмиш кувет.

Дойнайлан бири акрандыр —
Ен снвги оолларындан —
Илкин зерә о дуумандыр,
Белли тутумнарындан.

Баалары севмиш күчүккән,
Ниструйу хем кодруйу,
Кудретли олду бүүмүшкән —
Гечти Фэт-Фрумосуйу.

Бир оолун, Руслан, ишчийдир
Ий үрек, ама — дуван!
Барабар чоктан биржийдир
Оннан чифтчи молдуван.

Вар оолун чалэр каваллан
Койуннарлан Бужакта,
Чалышэр бири дә валлан —
Башчавандыр о чоктан.

Тә бири чыкэр неводлан
Гежейә каршы гөлә..
Ооллар пеливан, Молдова,
Хепсинә селәм сөлә!

Ежелләр түрлү гечмишти
Заманнар узунунда,
Хайдуклук гиргин етмишти
Кодрулар улусунда...

Ал байраа бирлик алдыйды
Оолларын онедидә,
Аз, ама, бахта* калдыйды
Бу ерин енлериндә...
Сора бир чиркин үфкейлән
Калкты Татар-Бунарда,
Ал байрак атеш елейлән
Саллансын кодруларда.

Хеп о кардашлар — фуртуна
Чыктылар о Бунардан,
Кырмызы дувар-Коммуна
Койсуннар Гвадалхарда.

Ама ачан кудурмушту
Свастикалы жанавар,
Устүнә сенин урмушту,
Хепсини кырып не вар,
Беш кардаш бирлик дүүшәрди,
Беш кафа езип бирдән,
Беш даалык бирдән үүшәрди,
Душманы йакып ердән.

Шинди кыр үклү екиннән,
Иол хеп дик чыкэр дана,
Бу ооллар услу неединнән
Хеп йолжуйдур Ватана.

* Бахта — счастье

СТУЯН — ХАЙДУК

Чал, ихтиар боба,
аннат
Атаман Стуян ичин,
Насыл хайдуклуу гиргин
Дүүшмели йапмыш занаат.

«Каралы даннар, аман,
Бир ески заман чөкмүш,
Деделәр ажы дөкмүш —
Бир дениз долмуш таман.
Сынгынны йанмыш жаннар
Нижә бир байыр саман,
Сызлылы зееттән, аман,
Аар иннәрмиш Балканнар.
Чорбажы.
Тамах, доймаз,
Сүзүжү сары йылан.
Османны заабит олан —
Сойужу кара буаз.
Ажылар —
дениз ташты,
Кайнашты Балкан-даалар.
Олмады да күл жаннар —
Йылдырым олуп чакты!
Дийлмиш ама йылдырым —
Хайдуклар кылыч чекәр, —
О Стуян блүм екәр —
Душманнар —
кырым-кырым.
Кин — о үүсүзләр ичин,

Кин — дул карылар ичин,
Кин — дә чыраклар ичин,
Кин — тарафымыз ичин...»

Хеп аннат, боба, аннат
Атаман Стуян ичин,
Насыл хайдуклуу гиргин
Дүүшмели йапмыш занаат.

АНДРЕЙ ГАЛАЦАН

Ленинград...

Бин докузүз кырк ики.
Буук блокада карасы.
Айдын үзлү ерифи
Йутту мезар арасы...

Ан, Комрат,
Бин докузүз алтыйы,
О гиргин калкынтыйы,
Ачан топрак баарып стенди,
Чифтчи «Долой царя!» — деди.
Галацанды он ердä,
Коркусузду пек нееди...
О сенинди бир оолун —
Галацан Андрей!
Бир сапа сокак, тозлу,
Топраклы бордей...
Комратлыды Галацан,
Гагауз, левент,
Генч студентти Харьковда,
Бакышы — севент.
Быйыклар гөзäl заврак,
Уректан — жöмерт,
Тутуму, бойу кыврак,
Ишинä дä серт...
Услугу буламады
Бин докузүз алтыда,
Озаман каламады
Уфкесиннän саклыда.
Топрак кимдейди букаалы?

Кимин гирмишти запына?
Чифтчи дä насыл, завалы,
Зорун чыкарды башына?!
...Баштан, сөлеерлär,
хем аслы,
Алтмыш дестина каблетмиш
Хер бир айлä, ачан гелмиш
Бракып Балкан семтлерини,
Бракып ата күйлерини,
Бурай гечип баарыш-чаарыш
Титси ерлär, дерин сулар,
Атеш ичиндän.
Қылыч алтындан...
Пек чок кардаш бракып курбан!
Хем чок ихтиар — ана, боба
Қалмыш о ойанда.
Бöлä бозгунжулук гечип
Гелмиш гагаузлар евел.
Россия каблетмиш жöмерт,
Топрак вермиш хем ий ежел.

«Е нанда шинди о топрак?» —
Сорарды чифтчилär йанык,
Заабитлерä йазып йапрак. —
«Е шинди нанда кардашлык?»
«Бизим дä варды топраамыз,
Тä аач öлер ушаклармыз...
Шишсин зенгин чорбажылар,
Иансын жансыз о заабитлär!
Сындык, бе айол, лобуда,
Сындык хептан дä көтүйä,
Топраа бизä!..»
Топраа бизä!..»
Да тä гелди докузүз беш —
Россия кайнашты. Уфкä

Топлу зихирлән. йок гүнеш —
Калкты илк Р е в о л ю ц и я!

...Бужака таа етишти

Онун далгасы,

Гагауза илишти

Атеш халкасы.

Комратта Собор клисә

Долайы мейдан,

Некадар, мейдан билсә,

Уулдээр инсан!

Пристав нерейә гирсә,

Сансындыр шейтан,

Городской да голова

Кудурмуш хептән,

Волостной хем мировой

Чыкмышлар кефтән.

Зенгиннәр дә, Кылчыклар,

Мералы башлар,

Нечин сәйди хынчыклар,

Коркмуш бакышлар?..

О селләр, ани акмыш, —

Инсан күйлердән,

Херкези емин бракмыш

Чыкып ичердән.

Дайанмак кертәә гелмиш

Зеетлердә чиркин,

Бычаклар кемәә ермиш,

Ажылар кескин.

Гелмишләр лафа дурмаа

Топраклар ичин,

Варлылара пек сормаа:

Зеетлемек нечин?

Чүнкүм зор лафтан аннар

Бесленмиш чийре,

Лафларна йардым оннар

Алмышлар дийрен.

Да уулдээр бүтүн мейдан,

Комрат үрлешер,

Топрааны истеер инсан.

Сесләр гүрлешер.

Бир дә, таш плана калкәр

Галацан-студент,

Атмажа бакыш бакәр,

Дурушу левент.

—«Кардашлар, аннанылсын,

Топрак зенгиндән

Зорлан ләзым алынсын —

Вермәз кендиндән!

Куведи хем оннардан

Илкин алалым —

Буйдур беним кысадан

Большевик лафым!»

Гүрледи мейдан бирдән,

Баарды үч керет:

—«Сән ол депутат биздән,

Дүз бизә Совет!»

Тә ени кувет — етли,

Дүзүлдү Совет,

Комрат олду советли —

Елиндә кувет!

Заабитләр хем богатлар

Капалы, баалы.

«Пай олдуинан топраклар,

Соражәз паалы».

Гиргин олмушту бу ишләр

О бин докузүз алтыда.

Газета билдирмиш, неләр

Олмушту о калкынтыда:

«Он бин инсанни Комрат,

Болгар районун центрасы —

Калкынмышларын шу елиндә.
Билдирили автономия.
Касаба башлары аресттә.
Драгуннар куветсиз...»
Бу онундайды январын.
Күртүндү каар сокакларда,
Аяз кесәрди инжежик,
Патруль гезәрди йолларда —
Кувет ени бак, генчежик.
О Комитет даргын ишлеер,
Гежә-гүндүз топрак верер...
Бир дә, хабер тез етишер,
Ки Кишновдан аскер гелер.
Чыкәр инсан о йоллара,
Ани гелерләр Комрада,
Гирерләр баррикадлара,
Хазыр өлүм-каршы дурмаа,
Хем Галацан да орада.
Ики гүн гечмеер, драгуннар
Сыра-сыра тә сечилер,
Кенди вице-губернатор
Командайы алмыш, гелер.
Сапып йолдан, кырдан гирди
Комрат 'чинә кудуз гиби.
Комитеди сарып алды,
Узә кадар инсан сайды
Да Кишнова йолландырды
Суда чекмәй хем капана. —
Ен бүүк жеза — Галацана...
Хырсыз гиби дә мейдана
Инсаннары топландырды,
Да дизчә сабааиладана
Күртүн 'чинә койду, кырды.
Инсан сыкарды дишлерни,
Жандан верилмеди, азды,

«Бизә топрак!» еминнерни
Тутту четин, ерә йазды...

Гечти чок йыл озамандан,
Октябрь енседи. Ени
Дүздү бир мемлекет инсан
Кысмет хем өмүрә емин!
О Галацан кайбелмеди:
Чыкып капан зынданындан,
Октябрийә салдат гелди,
Кысмет булду таманындан.
Узун вакыт заводларда
Инженерлик етти уйгун,
О гражданин Ленинградта
Калды олунжа таа дургун...
...Ленинград.

Бин докузүз кырк ики.
Бүүк блокада карасы.
Галацан ихтиар йашлы
Фашистә дурду каршы.
Ама айдын үзүнү
Иутту мезар арасы...

Ан, Комрат,
Бин докузүз алтыйы,
О гиргин калкынтыый!
О сенинди бир оолун,
Ал хем байраклы колун —
Топраклы бордей,
Галацан Андрей!

СТОЙКОВА БИР БАЛЛАДА

(БАЛЛАДА О СТОЙКОВЕ)

Кыйметли бир оол,
Стойков Емельян,
Нерели, айол,
Түркүмә гелән?

Иашайэйдун сән —
Бүүк йаштайдын бүүн.
Стихыма версән
Алифи бу гүн.

Гагауздун генч
Александриялы,
Калмамыштын геч,
Герой зодиялы...

Пек тә зор ежел
Урду етмексиз,
Ушаклыын нижел
Гечти екмексиз?

Көрпә чојуклар
Даалдыыз евдән,
Нижәл бонжуклар,
Дүннейә гидән.

Таа Добружайа,
Таа Букурештә —
Иш булунжайә
Ианып гүнештә...

Иоклук, мизлейә,
Сени сыбытты
Таа Бразилиейә —
Жанына быктын...

Орада кысмет
Дүшмүш пунара,
Чыраклык не бет —
Асылжан дала.

Стойков Емельян,
Сабурлу калдын,
Бужактан гелән —
Коммунист адын.

Орда, узакта
Зенгинә үфкә,
Фашистә запта
Топладын үстә.

Сени беннеди
Синиржи көпек —
Зынданда еди
Ай идин көтек.

Сора хайдандын
Бүүк бир гемидә
Океаны аштын
Жандар геериндә.

Капитан — фашист
Адамыш сатсын:
Румын полицист
Стойкову капсын.

Франция портунда
Бу геми дурмуш.
Француз достунда
Стойков йок олмуш.

Жаба аарамыш
Фашистләр иннәр:
Стойкову капмыш
Көмүр дөкәннәр...

Тездә о аннээр,
Ки Испанияда
Женк чиркин каинээр —
Фашист — орада.

Волонтир йоллээр
Франция, Москва...
Стойков да варэр...
...Титсиләр ува...

«Фашистлик олмаз
Испан топраанда!»
Да каврээр коркмаз
Женги буаздан.

Тезлердә дүшер
Мадрид фронтуна,
Ей, да не дүүшер —
Картал-фуртуна!

Икинжи, денер,
Интернационал
Б р и г а д а с ы. Ей,
Пеливан, хелал!

...Отуз единжи...
Март — ирми бири.
Гвадалхар женги —
Аз калэр дири.

Танк десантында
Душманы йулээр,
Стойков танкында
Өлүмү булэр...

Сербестлик ичин,
Стойков, жан брактын.
Хем, дүшүп гиргин,
Буйаны бактын...

...Гагауздун генч,
Александриялы,
Калмадын сән геч,
Герой зодиялы!

ЖЕНКТАН ДОНМЕК

(ВОЗВРАЩЕНИЕ С
ВОИНЫ)

Каблет, Бужакым,
Бән гелдим евә!
Афет, нетакым
Сыс гирдим күүә...
Сабаа о арды
Турунжу ачык,
Гөзүм шыларды,
Ама сес качык.
Кириет уйанды
Дүшлерни сечер
Кайып солдады
Арадан гечер:
«Дайан. үрежиим,
Гүүслерим шишти,
Вазгеч, шүпежиим,
Евдә хепси ий.»
Айаз кестирер,
Табаннар кырцлээр,
Солдат титсинер,
Йолу айкырлээр.
Биаз керемет —
Кырдырма өртү,
Солдат, баар, сесет:
«Тә бизим өртү!»
Баардым ичимдә,
Өлә пек баардым,
Өттү дериндә —
Баарды ушаклыым...
Ешик таныды —
Оймаклы ташлар,

Капу калдырды
Шишели кашлар;
Хайат узатты
Сыжак кужааны,
Каршы чыкартты
Ихтиар бобамы.
Беклемек узун
Ону дүшүрмүш,
Ех, имдат олсун
Ансынздан гөрүш!
Анам ичердә
Йаш дөкер — гөллү:
«Чожуклар евдә —
Сәндин бир өлү.»
Кеменчәм гүргенч*
«Дрын» едип деди:
«Чорбажым гел-геч
Дири, тә гелди!»
Шарап филжени
Ел елдән гечти,
Өзлемиш бени —
Кендини ичти.
Күйүм далгалы,
Бенимнән долу,
Далгасы паалы —
Булунду оолу!

* Гүргенч— из буко-
вого дерева.

АДАМЫН ИШЛЕРИ

(ДЕЛА ЧЕЛОВЕКА)

...Бужак, Бужак,
Гөзәл Бужак!
Екин кырлар,
Узүм баалар,
Маави гөкләр,
Ешил гөлләр...

Халкым, халкым, узун гелдин
Хем зор, өмүр гүнешинә!
Бензеер не пек о ишлерин
Ислә адам ишлеринә.
Бин оол бобасына майыл,
Боба са бүүн олса өлсүн
Да енидән бүүсүн кайыл,
О өмүрү баштан сүрсүн.
Гиргин йашлы гечмиш генчлии,
Четин умут тутмуш бүүклүү,
Саваш етмиш, бөкмүш бетлии,
Бүүнкү гүнүн гелсин сүүтлүү...

...Парча шопармыш евелләр.
Япония женгини бираз
Тутармыш аклында, неләр
Сөләрмиш дайкасы, дурмаз.
Симон о дайкасы бак чок
Ишләр биләрмиш о заман:
Хем Мукдени, Порт-Артуру,
О Куропаткини, ани
Иконажык түфек ернә,
Алтын алып та сатылмыш;

Жеза олмуш она чиркин:
Алтын шу дөкүлмүш кайнак
О аазына онун тамах..
Гелмишти енез дә женктән
Те Бүрдү Гөрги,
Иабаны;
Кыйак калмышты кәр хептән
Домуз кесmäй, йа хайваны..
Хем таа сөләрмиш дайкасы,
Ким илк гитмиш салдат куйдән
(Гагаузлар гитmäмишләр
Салдат о евел бир заман).
Да илкин Кости бир вармыш
Тодрика сенселесиндән,
Бу үзерә дә лаап калмыш
«Салдат» денмиш она бирдән,
Онун да оолуна, сәйлеер,
Ааздан ааза тә хепсижи
«Салдат Типани» бүүн дә деер.
Сөләрмиш хем, нижәл мера
Кесәрмиш землемер куйә:
Синжир геләрмиш шансора
Куйун кенар евлеринә.
Ону ләзыммыш дургутмаа,
Хотар чекmäй куртарыклы,
Зерәм о дийлди бир йыллаа —
Бир куй калырды дартыклы.
Сөлеерләр: бу сой аманда
Чыкармыш хер керә бири
Да куртарырмыш беладан —
Бөлә ишләр каләр дири.
Тә шинди дә, орда олан,
Чоийу гөрмүш буну бирдән.
Ачык аазлы калып ама
Бакармыш хепси ериндән.

Салт Мантар, кашыны салып,
Фикир ермиш, ки не олэр.
Долу кесә түтүн алып
О заабитә чыкып сорэр:
— Кокмазсыныз мы бир түтүн?
Да кесейи верер бүтүн.
О кесейи ериф ачэр —
Ордан ики алтын бакэр!
Да о синжир сапмыш бырдан
Узак, узак гечмиш куйдән.
Подиш, Фердинш тарафындан,
Калмыш герәә гиби биздән...
Салт бутакыммыш о заман,
Ески руста, падишахта;
Бөлә аннармыш салт лафтан
Чиновникләр о вакытта.
...Не чок ишләр биләрмиш таа
О дайкасы, саде сеслә...
Да дийл буннарды аннатмаа —
Дөнсүн лафым ко таа ислә
О бобанын чоҗуклууна.

...Онун да вармыш бобасы,
Кәмил дә вармыш анасы,
Кардаш хем кызкардаш — бир ев —
Уркүтмедәән сайамазсын!
Зорлаа ама хич бакмадан,
Ки үренсин, олсун адам,
О бобалар верер чоҗуу —
Комратмыш школа озаман.
(О школа маасусмуш орда
«Колонистләр» ичин йапма).
Колай мы, зор му — о билер,
Салт дийлди кенди үренер —
Пара ләзыммыш казанмаа,

Башкаларны да үредер.
Да не демәә: малай куру,
Бир суук ода, пейнир тузлу...
Иардым буннармыш бобадан —
Урен, кувет ал торбадан.

Комрат. Училише Реал.
Онун да ичиндә хелал
Гидәрмиш нижа үренмек:
Билги, фикир буйур, те ал!
Ама генкләр саклы газет
Окурмушлар, хем чок керет
Топлуш йапармышлар буюкләр —
Арабажыймыш баш дүүшәр.
Даадармышлар хем куй 'чинә
Листовка революцией 'чин —
Геләрмиш йыл Онединжи!
Комрат тутармыш аклында
О бин докузүз алтыйы,
Хеп Галацаннан жанында
Анармыш о калкынтыйы.
Кайнармыш орталык. Бир дә —
Дүшер Никулай. орёл ердә,
Училише гечер йары
О революция йаны.
Большевикләр ама баарэр,
Ки Ленин хализ аслысы;
Листовкалар она чаарэр,
О Фкаренин куртулмасы!
Тә о йылын күйлү «курсант»
Тамамнамышты школайы,
Кабул егмишти аттестат,
Хем Ленин 'чин листовкайы...
Да шиндики гүнә баксан,

О колверим дә юбиляр,
Елли йылы онун да вар
Хем йортулээр о бу йашы
Октябрийлән тә барабар!

Иа дөнелим гери ама,
О генч листовкалысына,
Гирмишти нижә сырайа,
Иашаманын койусуна.
...Акәр гелер аскержиләр
Ромун о фронтундан титси,
Чаарэр гиргин бльшевикләр:
«Свобода! — Дейин: «Женк битсин!»
О линия бойлары долу
Иайан, атлы, түфек саркык,
Динмиш о бейгирләр солур,
Забун хем аач, хептән капсык...
Күйдә ама жўмлә инсан
Пек аннайамээр не олэр,
Олмуш сансын бүүк иш, баксан,
Да дийл блә тамамына —
Зихир үреклерә долэр...
...Тә харманнар гидер, сыжак,
Маллар са аз — женкли вакыт,
Инек кошуп харман таша
Дуўлдү тә екиннәр артык.
Аттестаты пакет йазып
Одессайа бу үренмиш
Института ону вермиш,
Кенди харман дүүер йазы.
Бир служба йок, свобода йа?
Генчләр сә хоруда — долу.
Гитсин ми о да хоруйа,
Браксын мы санки бүүк бойдуу?

Папшой заман бир афтасы
Большевикләр тә енседи,
О Ленин 'чин листовкасы
Чыкәр аслы, о не деди.
Изин гелер топлансыннар —
Да Комитет айырсыннар —
Россия Советли олэр,
Күйлү инсан йардым булэр.
Ону топлээрлар хорудан,
Ки о, бир үренмиш олан,
Гитсин күйдән бир делегат —
Балгаро-гагауз сефтә
Комитети олмушту бак.
Да чўнкү Бессарабия
Олмуш Совет Республика,
Болгар хем гагауз Бужаа
Оларды Автономия
Республиканын ичиндә.
Бблә сөзә бак гелмишләр
Те Болградта делегатлар.
Гөзәл не йолланырды күй
Ени дүзмәә сыралары,
Не декретләр чыкарды бүүн —
Ачарды Ленин йоллары:
Топрак ичин хем мир ичин,
Хем хеп бир дорулук ичин...
Листовкайа бу делегат
Бакты таа бир керә, насы
Аслы чыкәр, не Ленин 'чин
Уйгун сөләрди сык йазы!

Тә гаргалар ама калкты
Кара булут, буусун, исин,
Ени Россияи силсин...
Коймады ама ерә.

Иолуп онун топрактарны
Хырсыз гиби качты ева.
О онсекизинжи йылы
Дүштү ежел пек хаталы
Бизим дә тарафмыза,
Краллы аскер гирди хызылы
Ах, Бессарабиямыза,
Республикамызы капсын,
Гөрүп, ани Россия йок
Насыл каршы таман калксын.
Народ бурда каршы кенди
Дурэр, хем Советләр тутэр
Таа елиндә о куведи.
Саклы ама сатмак олэр:
Бир «Сфатул Цэрий» булунмуш
Да верилмәә хазырланэр.

Айыры бир топлуша гелер
Тә Бужактан делегатлар,
Шу Бендердә кызгын гидер
Каршы коймаа насаатлар.
Сөзә чыкэр ораторлар
Бири-бири ардысора.
Бизим дә делегатымыз
О топлушта.
Күйдән чыкмыш,
Иязып киада, инсан не стеер,
Дүзмүштү маасус бир тефтер,
Күйдән йола пара алып,
Ески шинелини салып,
Кайыш гениш — еди кертик
Комрат фуражкасы да дик.
«Инсан истеер ки женк битсин,
Чифтчи топрак хем каблетсин,
Гагаузлар калсын бырда

Совет республикасында!» —
Титрек сесиннән сөледи
Уйгун хем лафедәмеди.
Беким есап апамады
Ләзымды ким о топлушта
Биздән гелмә делегаты..
Да тә айырдылар биркач
Киши, ки гитсиннәр, дилбач,
Отурсуннар о Кишновда
Изиннән «Сфатул Цэрийдә»
Ишләр сә чыкмээр бирердә:
О «Сфатул Цэрий» — бир пердә,
О сатылы, да бу топраа
Буйур едер, ки йамансын,
Хич бир лафсыз, боярлара
Баарды, чыырда патриотлар,
Ама чоклукту душманнар.
Олду «вотаря», ки демәә,
Таа чоо чыкты, ки верилмәә.
Каршы буна голсслары
Атты Болгаро-гагауз
Комитетин адамнары..
Бу заманда са Бендери
Душман дүүмәә тә башламыш,
Инсан качар өтәә, гери,
Баарармыш нижа хашланмыш.
Бизим дә делегат орда
Таа дөнүшер о каледә.
Гаврил дә, күйлүлү салдат,
Гөрүп буну, баармыш качсын
Каршынындан куршуннарын:
— «Бурда блүм, бе кардашлык!
Бүтүн гежә калә-каштык —
Дедик сабаа оламайжәк!
Амурский полк истәмеди

Каршы коймаа да чекинди
Те Ниструнун өтөй йанна —
Не олажэк, гит та анна?
Ха бакалым евә гитмәә
Бир колайлык, зерә етмәә...
Алла билер... бурда не вар...»
Гелди буннар конакларна —
Гостиница «Париж» — техна.
Душман дүүдү хеп калейи,
Касабада бир маалейи,
Шу ичинә сә гирмеди.
...Гежә йары. Сокак сессиз.
Салт кукумәу гезер ешсиз.
Ики киши хызлы гечер,
Гөзләр хеп вокзала сечер.
Чыкты патруль.
Бакты: шинель,
Түфөк сыртларында, сүнгү
Да демеди бишей, гитти.
Вокзал кайнээр, жендем гөклү
Битки шалон пуфлээр үклү,
Өртүй 'стүндә бу икиси
Сыра гелди евә гитсин.
Бүтүн гежә енсер кесип
Сабаа каршы куйдә инип
Делегатын шу измети
Тамам олду, бурда битти.
Дүрүк гелди о хавалар,
Йаамур, йаамур, сора да каар...
Тунмушту күйүмүн үзү
Бетфа едәрди о гүзү —
Гечмиштик кысметтән ирак,
Калмыштык бояра чырак...
...Бояр. Жандар хем перчептор —
Бөллә гелди бурулара

Ени чорбайылар, да зор
Зорлук басты Бужаклара...
Гезер бизим генчләр хайлак,
Измет етмәә йок хавези
Хич кимсейин, макар чыплак
Қалсын, гечмәз хеп карези.
Тә, бу гежә дүүлмүш жандар,
Билинмеер, ким буну йапмыш;
Тә «зече май», дүүер чаннар,
Бозук көпрү, бир трен йатмыш...
Постлар аарээр көшә-бужак,
Бу кинжиләр сә саклыда,
Актарылмыш бүтүн Бужак,
Оннар амбар те алтында!
Сатәр ама гиргиннери
Күйлү хайын олан бири.
Лобут хем зее... судлар, капан...
Да куртулмуш салт бир качан,
Тә Ниструйу гечип, ордан
Москва аләр ону кужак.
...Ирми ики йыл качынды
Бу генч, шиндән боба олуп,
Делегатлыны унудуп.
Зерә ушак бакмаа хыра —
Ишә гирмәә гелмиш сыра:
Жандар кулаа хеп капуда,
Жандар гөзү хеп көшедә,
Хем «Картя нягрә» тезгедә...

Олду бишей ми бир ердә —
Ону чаарэр шефлар поста;
Калкты атеш Татар-Бунар —
Ону хайдээр посттан поста...

Отузмуш икинжи йыллар.
Ерсиз учтили — алты бин
Бир гревай 'чин Букурештә
Топланмышлар хер тарафтан.
Бу генә — греважи орда.
Салт суйлан, газлан танклардан
Гуверну икрамы йапмыш
Да иллә оннары даатмыш.
Гери арест вагоннара
Хайдамышлар хем баармышлар —
Шефлар буну да йазмышлар...
Долуймуш о «Кара киат»
Ен ий адларлан күйүмдә
Неләр йапмыш оннар. нердә:
Ки Филя гөрүшмәй гелмиш
Да бу «суспектлән» еллешмиш;
СССР-дән гелмиш киат
Бир аная оолларындан
Учили окумуш осаат...
Йыллар басарды излерни
Кесип дерин чизилерни
Уредижи орта йашта,
Башы са ихтиарлы сачта.
Урек ама аутланәр,
Нейә сә хеп умутланәр...

Шу 1940-ты йыл.
Күйә примар айырылды,
Ени харчлар чыкарылды;
Правительства хеп дийшилер,
Бак «реже» Карол титсинер,
Зерә девлет топлээр үфкә —
Быкты соймаклара хептән.
Хем Ниструнун да сулары

Далга-далга бетфалары
Йоллээр зеегчи оланнара,
Кара жанны боярлара.
Хеп концентрареләр гидер,
Билмәз нейә измет едер
Инсан бракып занаатыны
Траншей казәр, шоссе дүзер...
...Петроу айы. Сыжак, йакәр,
Екиннери кырда чалкээр,
Кирез күлә саркмыш далда,
Не кызармыш, олмуш халда;
Тә школа колверди евә
Ушаклары йаз бүтүнә.
Гелер учтили вокзалдан —
Гелмиш чожуу касабадан:
Училилик 'чин үренер
Бобасындан запаат чекер.
Евдә. Ана, боба, чожук,
Бир кызкардаш ондан күчүк,
Дойамээрлар лафа дурмаа,
Шуну-буну зевкли сормаа.
Акльларна гелер хем дә
Бу илкйазын чожуу нижә
Ики айа «елиминат»
Етмишти школадан Пилат:
Йапмышты о да бир вопрос,
Ки нечин дойурэрлар прост,
Дүөөрләр нечин оннары..?
Директор кудурмушту фит,
Баармышты хем дә «Болшовик!»
— Сени дә алжэклар гөзә. —
Кахырлан дәрди анасы,
— Ко алышсын гүрешлерә, —
Разы бакарда бобасы. —
Ушаклары йардым едәр

Бирәдән школайа йазмаа,
Ко хепси үренсин гүзә,
Зерәм билерләр салт казмааа.
...Күйдә гезер боба хем оол
«Шүкүрлән» кабледер хер йол,
«Саа олунузлан» гечирер
Да хепси, несейди,
беклеер...

Сабааларын бири гелди
Йалпак бир лүзгержиклән,
О пост ама нечинсейди
Качын качәр герчеклән?
Гөрүп о шеф учтилийи,
Дишләр ара деди кинни:
— Севинмә пек, ани гижез,
Каләрсыныз СССР-ә,
Гери биз генә гележез —
Шен олмайжәк пек сизләрә...
...Ирмийди секизи Ионүн!
Гелмишти сербестлик гүнү!
Кызыл Аскер —
не огланнар!
Гечәрди бүүн о сокактан,
Бобайлан оол не лозунглар
Хазырламытылар чоктан!
Листовка, ани Комраттан,
Сары олмушту шансора,
Ама гиргин йазылары
Кутларды шен инсаннары!
Тә сельсовет олду күйдә,
Учтили депутат олду,
Бояр калмышты ериндә,
Кулак санырды куртулду...
Совет деди о бояра,

Гитсин күйдән узаклара,
Кулаклардан алды топраа
Да пай етти йоксуллара.
Йаклаш, народ, шу кысметә,
Гелди сенин гүнун сефтә!
Тә Кишнова делегатлар
Варэрлар, хем депутатлар
Күйдән дә генә делегат
Учтили йоланэр, ий саат!
Топланмышлар авуч дүүер —
Олду Молдавский ССР!
Күйә дөндү учтили шен,
Киат чок гетирди, тефтер,
Ей, школа допдолу шопар!
Гетирин хепсинә буквар!
О оол да үредер сефтә.
Советчә школада. Евдә
Боба она йардым едер,
Ону, буну хеп үредер,
Түркү — күйүн ичи өгер!

Гелди ама кырк биринжи,
Петроу айы. Түтүн хем күл
Олду екин, о кирезләр,
Чиркин зиетә гирди о күй —
Дөндү кинни о шеф, бояр...
Хем женк гидер титси, сачәр
Олүм, бизимкиләр качәр,
Душман кави да зор дурмаа,
Каршы фронту она тутмаа...
Кимә каләрсын, тарафым,
Йалнызсын генә, йок йардым?
...Мааза ичи дерин хем нем
Кара дурэр сансын жендем.
Уредижи орда йалныз.

Калан кафадарлар топлу
Чалмар атлы дурэр долу.
Сормак гидер училийя:
— Сян депутаттын Советтә!
— Топраклар ел калдырдын!
— Ушаклары хем божисиз
Бүтүн бир йыл хеп үреттин! —
Бояр бастоннан чекетти.
— Оолун да нәнда? Иолладын
СССР-ә! Кендин калдын
Буландырмаа күйү бурда...?
...Посттан поста гездирмекләр —
Чадыр, Болград, Килия, Рень...
Гери дә хеп о езмекләр..
Романовка, сора Бендерь,
Биткисиндә дә Кишнева.
Военный суд кести карар:
(Пек азды куршуна кадар)
Калын бир штраф, ишсиз бракмаа,
Дорулукларыны алмаа
Хем гөзалты сыкы тутмаа.
Бояр демиш. ко таа ислә
Гөрсүн, калып евдә дири,
Ки кыражәз СССР-и.
Оолун ууру да гитмеди:
Украйнада, бир колхозда,
Харман йазы о ишледи —
Фашист басмышты ансыздан..
Күйдә ишләр олду торба:
Посттан поста, нижәл боба,
О хайданды чак Кишнева.
Суд олмады, олду баармак,
Сүүмек, лобут кими атмак..
Бояр демиш — о генч, етәр
Она бөлә жеза, гитсин

Да школасыны битирсин,
Бизим адам беким олар.
...Женк хеп гидер.
Боба евдә
Ишсиз, йок не имәә, суук ичердә.
Инсан саклы салт гетирер,
Шуну-буну йардым едер.
Оолун таа бир йыл үренмәә
Калмыш, да савашәр гечсин;
Гежа чорбажыда ишлеер,
Одек ки школайа версин.
...Кырк үч гидер. Хеп женк үүрер,
Сталинграда фашист ашәр,
Бояр да дайма хеп үүнер,
Ани битки тә йаклашәр.
О оол гелди. Диплом алмыш,
Битмиш о зееглән үренмек,
Ама.. ер йок, чожуум, алыш —
Гир айлыкчы, казан екмек!
«Студент» ишә конәр түрлү:
Чамур, көмүр, шипал, чакмак
Достларлан барабар, күйлү —
Терли пара бу казанмак.
Сабайлан еркен сепетчәә
Ана малай хем зердели,
Иа патлажан койәр тезчә —
Она катык бир гүндели.
Гүн дуумадаан, сепетчикләр
Бөлүк, гидер бу ишчиләр:
Те Радов Мити, те Чолак,
Чиботалар — ики кардаш,
Манол да Васи хем Антон,
«Студент» оннарлан аркадаш.
Миуц — екипанын шефы,
Кара бир дамаклы заабит,

Нижә геләрсейди кефи,
Хайдээр ишә нижә бандит.
Шефлар куйдән хем гөзледер,
«Студент» бакәр мы ишинә,
Бир гөзчуйә изин едер,
Гирсин екипа ичинә.
Ама ишчи истеер билмәә
Фронтта ишләр нижә гидер,
Дөнжек ми тез Кызыл Аскер...
...Вокзал техника.
Уулен йакәр.
Букурешттән гелер экспресс,
Вагоннарда мави йазәр:
«Тренин йолу — дору Одесс».
Саркмыш газет, ериф бакәр,
Ады бу вокзалын насыл
Да бурушуп ону бракәр
Хем чекилер гери фасыл.
Ама «студент» тә данышәр:
— Газетайы, Сиз, Женабин,
Версанениз окуйэйым.
— Беш лей чыкар да — о сенин.
Тә ууленник «софрасыны»
Ишчи бөлүкчә топләдәр,
«Студент» сыра арасыны
Газетадан ачыкладәр:
«Чыкәр, ки немцеләр орда
Лобут ийер, гери качәр,
Онуштан шалоннар бурдан
Гежә гечер, ашаа акәр...»
«Студент» бакарды ишинә:
Душман газеталарында
Хеп окуйарды ишчийә
Сыра салт араларында...
Боба евдә буну билер

Тутәр хем аклында, зерә
Хабер ,чин Нани хеп гелер,
Уурээр Мош Савва кимкерә...
Ромун да локотененти
Иапыл квартира бу еви,
Бир Войня,
Регаттан гелмә,
Лафы фасыл, гелер нейә:
— «Гелирсейди советскийләр,
Сана ислә олур, кардаш.»
Гитти дә демеди иллә,
Ки коммунист, бизә адаш.
Гөрдү буну кенди боба,
Фикир кести дә дорудан:
«Душман тездә олур торба,
Качар көпек гиби бурдан.
Ләзым хеп таа чок аннатмаа,
Билсин инсан хаберлери,
Тездә гелир бак куртармаа
Кызыл Аскер бу ерлери!»

Иыллар зетләрлән зор гечти,
Чиркин женги сүрттү куйүм.
Совет халкы неләр чекти,
Гечти атеш, гечти өлүм!
Бурдан Кызыл Аскер акты
Гиргин, каави — бир пеливан,
Да илери гидип бракты
Гүлүмсейрәк бир куй инсан!
Кыркдөрдүнжү йылын йазы.
Чыкты гүнеш Бужакларда,
Не өзлемишти бурасы
О ал байраа сачакларда!
Куйдә Совет генә олду,
Ишләр башлээрлар херердә,

Хавезлән үрекләр долду,
Учтили хепбир ялердә,
О депутат, нижейди кә,
Директор школайа конду.
Бозгунчлары дүзмәә ләзым,
Ки фалансын фашист таа тез,
Ләзым фронта вермәә йардым —
Душман 'чин битмесин карез!..

Фронтлар узак, гүн батыда.
О оол гитмишти дә евдән —
Он ай, нижә салдатлыкта,
Венгер границасы, Арад,
Орэй дүшмүштү о салдат,
Чок геридә калды Бужак —
Не бир инсан, не бир киаат...
Ромун тә верилди хептән,
Русун гечти тарафындан
Да бутакым ашып бирдән
Фронтлар чыкты мерасындан.
Шу Венгрияда женкләр гидер.
Фашист кудуз олмуш дүүшер.
О оол да, орада, билер
Пек нейчин женк етмәә дүшер.
Боба онун хеп алкында,
Зеетли инсан, йанык күйләр...
Душман дурар мы каршында,
Ачан кинни үрәә дүүләр?
Дүштү Салонта,
Дебрецин,
Бошта тә Тисса дереси,
Солнок хем вердилди артык,
Тә Будапешт беклеер дарсык...
...Узак хем йабанжы топраа

О куртарарды душмандан,
Евдә сә о ана-боба
Билмәзди нәпсын кахырдан.
Бүтүн о гүз дөндү генчләр
Ромыниядан салдатлыктан,
Тә кыш капээр — о йок гелжәә...
Не бир хабер, не киаат ондан.
«Кайып» — копарды ичиндә
Ианык, зеетли бу бобанын,
«Кәмил чождукту; бей йазык» —
Анарды инсаннар күйдә.
Да хеп бакарды йоллара,
Оолу сорарды о боба
Гелән-гечән йолжулара...
Салт бир сабаа бекләмеди
Бу кайыбы кимсей евдә,
Балаң да кәр денәмеди —
О оол гелди, тә ичердә!
Аалээр ана... боба сысәр,
Китли калмыш дили, хептән.
Гезмесини чождук сөлеер,
Ани гелер Будапешттән —
Башка дийшмиш частьләр, таазә
Да йолланмыш буннар евә,
Фронтлар, олмалы, аз калды
Германией 'чинә гирди...
Боба бу саат есап алды,
Ки саа оолу, хализ гелди.
— Ей, шүкүр, йокту хич умут,
Оолум салт бир, олсайды чок;
Кары, кахырлары унут,
Кайыбымыз, тә шүкүр, йок!
Да тез о мааленин кулаа
Дуймуш, ки вар севинмелик,
Гөрмәә гелер, долу ода,

Копэр бир хазырызш шенник.
Филжан гечти елдән елә,
Олду шака, оф-оф хем дә,
Нижәл адеет вар бизлердә.
Боба калкты о софрандан
Чыкмаа гидер хем лаф едер:
— Хавезим не класса гитмәә,
Беклеер о шопарлар кырк жан,
Хем сабаа сән дә үретмәә
Хазыр оласын, башлайжан!
Гүннәр гидер.
Боба хем оол
Үрметктә хеп савашәр,
Бир дә, зора сапты о йол —
Урду аачлык, өлүм сачәр...
Женктән бетер бозгунжулу
Гелди титси инсаннара.
Советский власть, дургут ону,
Битер инан те шансора...
Учтили хеп бир школада
Ушаклара паёк даадәр,
Кенди аләр мы софрандан? —
Ко күчүкләр сүртсүн бакәр.
Инсан 'чиндә гезип инан,
Умут даадәр хич дурмаксыз:
— Советский власть кәмил, хелал,
Салт вар кими заабит — жансыз...
Өлә чыкты: гелди Меркез
Бакты, кантина чок ачты.
Инсан жанна калды, да тез
Кыра чыкты, тоому атты —
Гелди-олду бир берекет,
Өлүм ийри-бүйрү качты!
Гидер собрания ашаада.
Район теклиф едер колхоз,

Инсан сысәр. Бакып саада
Ихтиар учтили, сачы боз,
Кара гөзләр, ама кескин,
Бакып о народа йалпак
Кыса деди, ама ешкин:
— Колхоз олайды аачлыкта,
Биз өлмейжейдик бей, бир пак.
Колхоз ләзым! Бизә файда!
Олду колхоз, аслы чыкты
Райком не деәрди. Да гелди
Гөзәл гүннәр ауллара,
Зенгин өмүр, клубта шенник.
Токмак дүүрер дауллара,
Дуүннәр ойнээр, сачәр генчлик...
Училиийи чаарәр дүүнә
О үренжи олдуклары.
Киат билер, теклиф бүүнә —
Гөзәл билет йаздыклары.
Гөрсейдин нижә гагауз
Кадынжа енидән ойнээр,
Түркү, маанә кызлар чаләр,
Ко чок тутсун бу йол хеп уз!

Йыл еллиединжи гидер.
Учтили диннерер, ихтиар.
Меркез ердә оолу ишлеер —
Иязы бизим дилә йапар.
Бак партия вермиш изин,
Ки гагауз дилинже дә
Киат чыксын, газет гезсин
Хем уроклар биринжидән.
Олду Указ, приказ бүтүн,
Газет күйә сефтә гелди!
Йорту инсан үч гүн тутту,

Түрлү чичек сачаа серди...
— Газета гагаузча, бей,
Хализ бизимжелә йазы!
Учтили, йа буйур бурей,
Сенин ишин олсун дәзым?
— Бей, кардашлар, узун йолум
Гезди умутлан каврашык,
Йазабилсә таа чок колум
Иазсын, не вар йазмаа дарсык.
Чок шүкүр, етишти оолум —
Онда умут шиндән артык...

Бин оол бобасына майыл,
Боба са бүүн олса өлсүн
Да енидән бүүсүн кайыл,
О өмүрү баштан сүрсүн.
Гиргин йашлы гечмиш генчлии,
Четин умут тутмуш бүүклүү,
Саваш етмиш, бүкмүш бетлии,
Бүүнкү гүнүн гелсин сүүтлүү...
Халкым, халкым, узун гелдин,
Хем зор, өмүр гүнешинә!
Бензеер не пек о ишлерин
Ислә адам ишлеринә!

ХЕП ТАА, ХЕП ТАА...

(ВСЕ БОЛЕЕ И БОЛЕЕ...)

Хеп таа гөзәл ачәр Бужак,
Алчак, йамач — емиш, екин,
Ама не чок гүнеш — куҷак
Уклү онун гүүсү, метин,
Гөзәл, зенгин
Хеп таа, хеп таа...

Хеп таа генчлеер ески күйләр,
Сокак, мейдан — не шен бакыш,
Не гүр өмүр, не хош гүүсләр!
Мутлу тараф, түркү акыш!
Генчли бакыш
Хеп таа, хеп таа...

Хеп таа батал бүүер Огуз*,
Дилбер** ватан — башча хептән,
Бурда бир ад вар — гагауз —
Тамах ичер не кысметтән!
Кысмет батал
Хеп таа, хеп таа...

* Огуз — здесь, потомок древних огузов. гагауз.

** Дилбер — красавица, красавец

ИА ГЕЛИН БИЗА!

(ПРИЕЗЖАЙТЕ К НАМ!)

Бей, кырлар чичек не донаклы,
Чешмә дурук — «турна гөзү»;
Бей, гөкләр ачык, не вараклы,
Гөлләр 'чиндән бакар үзү.

Доздолай подиш дандан дана,
О гүн не йалдызлээр ери,
Йамачлар алмыш аркаларна
Сүрү-сүрү үзүмнери.

Гежеләр! — алчак не йылдызлар —
Иарләр буламаз саклылык;
Утанжак гелин гиби кызлар,
Деликаннар — атеш чарпык!

Шенненмәә севериз, йок маана,
Бизи сән гөр, ама, иштә:
Хелә бак о күй шафкларына,
Хем не олэр о подиштә.

Мералармызын генишлииндә,
Те нередән качмыш зорлук,
Маанеләр үрек илиннииндә
Өтерләр нижә бир боллук.

Бей, бизә заамет хич аар олмаз,
Онсуз адам хептән сүүнер,
Нанда дан арэр — кызыл солмаз,
Ени өмүр — чешмә дүүнер!

ЧОБАН ЙЫЛДЫЗЫ

(ПАСТУШЬЯ ЗВЕЗДА)

— Хей чобан,
Шен олан!
Не алдын чыртманы,
Не ачтын аваны?
Гетирдин лафыны
Ужуна аазынын?
Сөлемәә ми 'стедин,
Аннатма мы гелдин?
— Хей достум,
Жан олдуум.
Сөлемәә истедим,
Аннатмаа не гелдим:
Йыл-йыллар гежеләр
Йылдызлыды гөкләр.
Сийредәрдим йанык —
Бана йокту тырнык...
Баре бир йылдызчык
Шыласәйды бана,
Баре бир гүмүмчүк
Йаннашәйды бана...
О сабаа йылдызы
Хеп качарды бендән,
О Челпан* йылдызы
Пек узакты ердән.
Бир дә, несой дөндү,
Нердән не чөзүндү
(Аннамам аз беним)

* Челпан — утренняя звезда

О йылдыз ачылды,
Ардыма тапылды;
Геждә хеп шылээр,
Да бана хеп бакәр,
Ичими кайнадәр,
Ишими ойнадәр.
Сүруләр не туйан,
Чыктык биз дә суйа;
Чобаннар сайгыда,
Чобаннар сырада.
Сора сансын гөрдүм,
Йылдызы денедим:
Гежеләр гөклердә,
Гундузләр ерлердә;
Инсаннар ичиндә,
Ал-алтын ипиндә
Хеп гезер, хеп бакәр,
Ишләр нижә ыхәр.
Да шылээр севинип,
Гүуслерә серилип,
О буләр ен метин
Инсанар, вар са ким;
Да уурээр сентинә
Пеливан евинә,
Да онун гүусүндә
Дост каләр бүтүндән.
Зааметләр сайгылы,
Бакышлар йылдызлы!
О дандан тутунду
Зааметим,
кошунду.
Бужаклар тавында,
Хеп сүрү ардында,
Маасулу беследим,
Йылдызы сеследим

Гежеләр гөклердә,
Гундузләр ерлердә,
Йаамачта, чайырда,
Йаамурда хеп кырда...
Бир дә тә ансыздан
Айдыннык каршыдан
Гөзлерми каврады,
Бир сыжак хем басты:
Чаарылдым бу йазын
Евинә йылдызын.
О, гиргин бакышлы
Каблетти данышлы
Ен гержик ичерә,
Өз шанлы көшейә,
Бәнсейди коркудан
Унутмуштум, аман,
Торбамы йаамачта,
Куркүмү дал аачта;
Сопайы,
Чакыйы...
Бәнсейди коркудан
Шашырмыштым, аман,
Костюму ени жат
Гечирмиштим алат...
Йылдызын өнүнә
Гелдим насыл дуунә.
Безбелли о беенди
Костюму, да кенди
Гүлүмсеер уфажык.
Шыларәр йалпажык,
Бир дә, бей,
не олду —
Солумаам пак донду:
Гүусүмә о йылдыз
Беш көшейлән конду!

Аазым фит китленик,
Колларым — де «челик»,
Не бир лаф, не «шүкүр»
Чыкмады о пүсүр
Сусаклы аазымдан.
Олмамыш йанымда
Чыртмажым — он делик
Бир ава, ен гержик
Кыврадып сөлейим,
Айыплы дөнмейим...
Ама вар мы кысмет?
Йылдызым, сән афет!
Коркудан, есапсыз,
Гелмиштим чыртмасыз.

КАРЫЛАР, СИЗ ДА!

(ЖЕНЩИНЫ, И ВЫ!)

Зор ушак бүүтмää артык,
О сайды сизä даартык...
Тä чожуун деликанны
Гежä геч гелер евä,
Уйуса да бир дүннä,
Сән салт бир айык-айны.

Еенседин зетли өмүр,
Дайанып чиркин зора,
Уреенä ажы чөкүр,
Дүшүнүп батмыш уура.
Ачан Ленин калдырды
Ишчийи аякчайа,
Сән дä калктын йанында --
Дийл салт бир — бөлүкчейä.
Омуз-омуза гелдин
Еркеклäрлän атештä,
Караннаа бактын четин
Айдыннык 'чин гүрештä.

Ачан байрак кызарды
Өлүмнү улу женктä,
Сән дä осаат хызландын
Ики елин түфектä!
Дийл ми, нижäl масалда,
Еркек рубасы гийдин
Да женгä вардын гиргин?
Хем дä айна еринä
Кылыч астын белинä?!

Бей, качы өлүм булду —
Адлары — алтын йазы!
Кач мезар сенин олду:
Йа кендин, йа оол йазык...
Санки аз мы бу сана?
Чок та некадар олса,
Сән хеп быкмамыш ана,
Некадар үрек долса!

Бууннан буун айдын гүнү
Коруйсэрсын барабар
Адамыннан, өмүрү.
Кыз мы — йарлан кафдар.
Зерә сән дә чок емин
Баарышлаа, инан койдун;
Сән дә касабә ени
Таш байыр 'чиндә ойдуң;
Целинайы енседин,
Гездин ерин алтында...
Не дә сән чекетмедин —
Майыл олдук ардында.
Нанда сән свашмадын:
Куба хем Алжир, Вьетнам...
Ама хеп раатлашмадын,
Хеп кушку дүүлер үрәән.
Бак гиргинсин, коркузуз,
Зааметгә дә йоргунсуз,
Ажымазсын душманы,
Ажымазсын качманы!
Зор ушак буүтмәә артык, —
Баарышлыы тутмаа — кайет!
Зааметгә башын даартык.
Ама сиз гиби быкмаз
Вар мы дүннедә кувет!

ИАНЫКЫМ БАН...

(ЖАЖДУ Я...)

Ианыкым чән баайа гитмәә,
чотук чичәә коксун,
Филиз сойуп геврек имәә,
өзлек санжым копсун.

Ианыкым бән йатмаа кырда,
ко пытпыдык чалсын,
Ко бичинти дөшек бырда
хеп аклымда калсын.

Ианыкым бән күчүк олмаа —
ичер гүлүш долсун...
Демейди, дәдум, о заман
«Ко буүк чожек олсун!»

ИЧТИН МИ СЌН?

(УТОЛЯЛ ЛИ ЖАЖДУ ТЫ?)

Ичтин ми сән
Калай бакырдан
Дарсык жаныннан
Серин чешмә суйу?
Гөрдүн му сән
Гелән пынардан
Биаз хасалы
Кызы, бир услуйу?
Туттун му сән
Долу бакыры
Авучларыннан
Ичип су йашыны?
Дуйдун му сән,
Суйу ичерәк,
Кызын, утанжак,
Хатыр бакышыны?
О су татлы
Хем имдатлы
Бүүлү оләр,
Үрәән доләр!
Хей, да гелер,
Гүүсүнү делер:
Гөл бойунда,
Су йолунда
Дилежи гечәсин,
Гелән кызлардан
Дайма су ичәсин.

СЕВИНЕРИМ

(РАДУЮСЬ)

Севинерим пек йашамайа,
нижәл ушак анайа.
Севинерим илкйаза артык,
нижәл йаамура карык.
Зааметә дә севинерим пек,
нижәл ешинә бир тек.
Маасула да севинерим, вай,
нижәл софрайа алай.
Севинерим не инсаннара,
нижәл генч йылдызлара.
Севинерим да Бужаклара,
нижәл оол кужаклара.

ХЕЙ, КҮЙҮМ!

(ЭИ, СЕЛО!)

Хей, күйүм — гержик евләр,
Хошсун емишләр 'чиндә?
Кысмetsиздин евелләр,
Илкйазлы күйүм!

Буүн кырма чизмейләнсин —
Чарыклары не йаптын?
— Зорбалык ко дөнмесин —
Иолларны арттым.

Хей, күйүм, байыр гүүслү,
Тербелеерсин тактору?
Подишләр чифти үзлү,
Гүн сана ортак!

Ба гийимин биаз хаса,
Сансын каазлар чайырда,
Чичекли йанаан олса
Мейвалы орак.

Дүз басэрсын хоруда,
Аван евелки йолжу,
Зааметин, тә йортуда,
Кысметли күйүм!

ХЕЛӘ, СЕСЛЕЙИН

(СЛУШАЙТЕ)

Хелә, сусун да сеслейин,
Не чалырыз сизә шинди!
Йашамак енийдир дейин,
Маанеләр дә ени гелди.
Лә, лә, лә, лә...

Дүбүдүз фкарейди бакам —
Дост варлыкклан шинди о да.
Хей, дүннә, хатырлан бакын —
Зерәм мутлу адам о да.
Лә, лә, лә, лә...

Анама да ев күчүктүр:
Хепсимиз салт оникийиз.
Алтын йылдыз не гержиктир,
Гүүсүндә дә биз беллийиз.
Лә, лә, лә, лә...

Бән дә генч бир бригадирим —
Дийл хич колай чорбажылык.
Кардашларым чок аферим —
Хелә иштә пеливанны!
Лә, лә, лә, лә...

Не мутлужә жүмлә инсан,
Кысметинә шүкүр едән!
Йашамак енийдир дейни,
Маанеләр дә олду ени.
Лә, лә, лә, лә...

СҮРМЕКТӘ

(НА СЕВЕ)

Тавлу кыра ичердән
Кәмил хава уратты.
Уйвашыктык кәр хептән:
Кышын бетти сураты.

Чекилмиш йолжазлардан
Илкйаз гелер качарак,
Ешил бакышларындан
Айдын изләр бракарак.

Ауллар, чайыр-кырлар
Уйку серсеми дерин
Ичлерни солудулар —
Уйанмаа гелди ери.

Илкйазын сыжак солуу
Фидан гөзлерни чөзер,
Онун гүнешли июлу
Гүзлүкләр чиндә гезер.

Биз дә чыктык ардына,
Етиштирдик подиштә:
Бүүжүлү не ахтына —
Хепсини булдук иштә!

Чифт, таазә түркү кыврат,
Трактора йамат сеси,
Хер чизи — үклү аврад,
Тыназлы еник версин!

Кызлар, брүп пелини:
— Бей, селәм, трактористлар!
Чок майыл сизә бизләр!
Буннар, куруп кендини:
— Таныштык биз сүрмектә,
Булушалым бичмектә!

ҮРЕДИЖИИÄ

(УЧИТЕЛЮ)

Сана дору узанды
Күчүк елжезләр тестә
Гүзүн, ачан уйанды
Чанжаз, өтән хер сестә.

Сана чичек узатты
Сүдә кокан о елләр,
Сана гүнешли бакты
Иалабык бонжук гөзләр.

Ушак, нижә нунайа,
Гелди сана герчектән,
Коврик вермедин, ама
Сени севди о хептән.

Дөнүп евә аннадәр:
— Бендә наши-наши вар! —
Ачып киады тез буләр,
Нәнда Ленин шен бакар.

РИТМ

Бүүн өмүрүн өрүйүш хызлылымы —
Ракета учкусу.
Пек не дүүлер о үрәән сызлылымы —
Планета ургусу!
Дүүлер, гүлер,
Качәр, ачәр,
Бүүер, бүүер,
Гечер, дийшер
Да генә:
Дүүлер,..
Бүүлер..
Бүүн өмүрүн өрүйүш хызлылымы —
Акыллан йарышәр.
Тез ачыләр билменин саклылымы,
Адам бак савашәр.
Ерер, гирер,
Аннээр, ачәр:
Ени канон,
Ени закон,
Йолу буләр,
Йолу аарээр..
Ерер..
Денеер..
Бу куведин биткисиз чөшмеси —
Коммуна курушу.
Партия — бир о батал гүүдеси,
Четин не дурушу!

ҮСЕКЛЕРӘ ДОРУ!

(К ВЕРШИНАМ!)

Хеп таа дерин-дерин гирериз
Үсеклерә чыкан о сенейә,
Ески о дүннейи енилейә,
Адам хеп таа белли бракэр из
Өмүр үзү темиз-темиз.

Елли дүзмәк йылы гөчүйлән
Дерин сүрдү ишчи о халкларым,
Адымнары не бүүк өлчүйлән
Хызлы басэр, кызгын умутлары,
Инан да пек койу иллән!

Йылдан йыла планнар катлээр мы?
Закон ама: пландан үсек чыкмаа,
Адамдыр чорбажы, не йыл мы?
Йылы бак Йыл — Адам йапэр ыхмаа,
Йылдан да йыл үстүн тыымы.

Хати о Ленин партиянындыр
Салт бир — буну билериз хализдә;
Өмүр — ко некадар варлыдыр,
Адам да — коммунист хализ иштә —
Халкындыр бу хати — калдыр!

Октябрь адымнарны коймушту
Ени бир йол басмаа, ени заман,
Да хеп Октябрь о заманы оймушту,
Ки Топрактан учсун Марса таман,
Бирәзини шиндән учту.

Гердан бир Ай, бир дә Венера
Каблеттиләр Топраан Ал пайындан,
Калан дүннә сарсып дөнер йә
Бакыш дикип о Гүн-Дуусу йандан,
Хем дийл сефтә шашмак денеер.

Бак хеп таа пек Адам инаттыр
Саваш едә дүзсүн Ени Дүннә,
Баксан — о генә бир учактыр —
Хеп йаклашып үсек айдын Гүнә,
Үсеклерә дору чатыр!

БЕТФА

(ПРОКЛЯТИЕ!)

Дили курусун, ким дедийсә
илкин «женк»!
Колу бурулсун, ким чектийсә
илк кылыч!
Айаа тутулсун, ким бастыйса
башчама!
Куртлар исиннәр, унуттуйса
зарары!
Гөзү көр олсун, еер бозарса
гүнеши!
Бетфа етишсин, ким истәрсә
генә женк!
Бизим бетфамыз — четин сөз,
Кемир, душман, байыры!
Бизим бетфамыз — ачык гөз,
Куру барыт хазыры.
Бетфа куведи — достлукта,
Дала, душман, колуну.
Бетфа бораны — хошлукта,
Канат, душман, бурнуну!
Бетфа далгасы — үфкелик...
Брактын бизә чок мезар.
Дүшмүш өлүләр — кайетлик,
Гөрдүк сендән салт зарар.
Дили курусун, ким дедийсә
илкин «женк»!
Бетфа етишсин, ким истәрсә
генә женк!

ИЧИНДЕКИЛӘР

(ОГЛАВЛЕНИЕ)

Селәм Бужактан! (Привет из Буджака!) 3
Генә хем генә (Снова и снова) 5
Революция 6
Гелди о гүн! (Пришел тот день!) 9
Халкымын йолу. (Путь народа моего) 11
Ийсин пек, мемлекетим! (Хороша ты, страна моя!) 12
Ленинә гелмишти гагауз (Гагауз у Ленина) 14
Оолларың, Молдова... (Сыны твои, Молдова...) 18
Стуян — хайдук 20
Андрей Галацан 22
Стойкова бир баллада (Баллада о Стойкове) 28
Женктән дөнмек (Возвращение с войны) 33
Адамың ишлери (Дела человека) 35
Хеп таа, хеп таа... (Все более и более...) 58
Иа гелиң бизә! (Приезжайте к нам!) 59
Чобан йылдызы (Пастушьья звезда) 60
Карылар, сиз дә! (Женщины, и вы!) 64
Айлар (Месяцы) 66
Ианыкым бән... (Жажду я...) 68
Ичтин ми сән? (Утолял ли жажду ты?) 69
Севинерим (Радуюсь) 70
Хей, күйүм! (Эй, село!) 71
Хелә, сеслейин! (Слушайте!) 72
Сүрмектә (На севе) 73
Уредижийә (Учителю) 74
Ритм 75
Усекләрә дору! (К вершинам!) 76
Бетфа! (Проклятие!) 78

с (гагауз.)

Т 18

Д. Танасоглу

ДЕЛО ЧЕЛОВЕКА

(на гагаузском языке)

Редактор Б. Тукан.

Художник Ф. Кыса.

Художественный редактор

И. Кырму.

Технический редактор

Л. Моргунова.

Сдано в набор 19-IX-68 г.

Подписано к печати 9-VI-1969 г.

Формат 70×90¹/₃₂.

Печатных листов 2,92.

Уч. изд. листов 3,11.

Тираж 1 500.

Цена 32 коп. Зак. № 497.

Издательство «Картя Молдовеняскэ»

Кишинев, ул. Жуковского, 44.

 2-я типография Государственного комитета Совета Министров МССР по печати, Кишинев, Советская, 8.

7—4—3

333—69

1=00